

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— „

Pe 3 luni . . . 7.— „

Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și

străinătate:

Pe un an . . 40.— franci.

Telefon

pentru oraș și interurban

Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA

și ADMINISTRAȚIA

Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE

se primesc la admini-

strație.

Mulțumite publice și Loc

deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-

napoiază.

„Pagini literare“.

— Articol din afară. —

Cetitorii „Românului” au primit de sigur cu bucurie înștiințarea despre apariția revistei: „Pagini literare”. În timpul din urmă pe mulți dintre cei obișnuiți să aibă câte 2—3 reviste românești la casa lor, îi cuprinsese o adevărată sială văzând, cât de regulat apar și în timpul războiului revistele literare străine, și cum se destrămează cu totul cele românești, sistându-și apariția cele mai însemnate dintre ele, iar altele pornind pe calea de a se face călindare, cu 2—3 numere pe an în loc de 2 numere lunar... Fra și motivată siala celor măhniți de această neașteptată scădere a pressei noastre periodice, după un deceniu și mai bine de viguroasă și mult promițătoare înflorire a ei.

Când a apărut în vara anului 1902 revistă literară a tinerimii universitare: *Luceafărul*, sub conducerea unui coimtet de redacție, din care făceau parte 10 studenți (Al. Ciura, A. P. Bănuț, O. Goga, I. Lupaș, I. Lăpedatu, V. E. Moldovanu, I. Montani, S. Stanca, D. Stoica și G. Zăria) — cine ar fi putut proroci, că din această modestă încercare tinerească va răsări cu timpul cea mai bună revistă literară, care va înălța presa periodică română din Ardeal la culmi neatinsse până atunci? Interesul viu și multilateral, pe care a reușit să-l trezească această revistă în mulțimea cetitorilor ei față de toate problemele literaturii, științei și vieții românești de pretutindenea, poate servi și acum

ca un îndemn și ca o busolă pentru orice revistă literară română.

Este deci dureros, că cetitorii obișnuiți să primească în coloanele acestei reviste, de două ori pe lună, produsele literare de valoare și informațiuni sigure, variate și amănunțite din toate domeniile vieții noastre naționale, au rămas în vara anului 1914, deodată cu izbucnirea războiului, lipsiți de un izvor însemnat de lumină și hrană sufletească pentru dânsii. Dacă spiritul de întreprindere ar fi ceva mai dezvoltat la noi, ori dacă puținii noștri mecenați, cari dispun de averi considerabile, ar putea fi mai darnici și mai jertfitori pentru scopuri de promovare a literaturii și științei românești, în 1 Ianuarie 1915 ar fi trebuit să avem revista potrivită a înlocui „Luceafărul” dispărut. Așa însă a trebuit să așteptăm un an întreg, să asistăm la discuțiuni ziaristice, adeseori penibile, pe tema înființării sau neînființării unei reviste literare, absolut indispensabile pentru un popor de 4 milioane, care vrea să numere și el ceva în rândul celorlalte neamuri din patrie.

De aceea socotim, că pentru toți scriitorii noștri, ca și pentru publicul cetitor, a fost un prilej de sinceră bucurie apelul dlui V. Goldiș din 5 Decembrie 1915, prin care anunță, că la 1 Ianuarie 1916 va apare revista: „Pagini literare”, având ca colaboratori pe toți cei ce au „prinos de înclinare pe altarul frumosului și al adevărului, îmbrăcat în veșmântul dulcii noastre limbi românești”. Speranța că în jurul acestei reviste se va înjgheba o frumoasă falangă de scriitori, care să asigure buna ei îndrumare și să o ridice

prin colaborația lor la înălțimea cerințelor vremii de azi, pare îndreptățită, considerând că cel ce a luat asupra sa îngrijirea tuturor afacerilor redacționale este d. *Victor Stanciu*, talentatul scriitor al generației tinere, care se bucură de multă simpatie în toate părțile și ca un publicist conștiințos nu va lipsi a stăruii cu tot dimădinsul, ca „*Paginile literare*” să apară cât mai regulat, oferind publicului lectura cea mai potrivită din punct de vedere al educației naționale.

Rămâne deci, ca și publicul să-și facă datoria, dând tot sprijinul material posibil acestei folositoare întreprinderi literare.

Deoarece în discuțiile ziaristice, cari au precedat apariția apelului privitor la înființarea „*Paginilor literare*”, s'a insistat cu deosebită accentuare și asupra sprijinului, pe care ar putea și ar trebui să-l dea întreprinderilor literare și băncile noastre, — încheiem aceste reflexiuni cu dorința, ca toți conducătorii băncilor noastre să țină seamă de luminoasele îndrumări, date de d. *I. Lăpedatu* într'un articol publicat în „*Transilvania*”, unde arăta în mod convingător, că băncile românești au datoria de a sprijini totdeauna presa, literatura și cultura națională. Știind că de o serie întreagă de ani cuvântul dlui Lăpedatu, ca al unuia dintre cei mai activi și mai pricepuți îndrumători ai vieții noastre financiare-economice, a fost urmat de conducătorii băncilor românești, nu ne îndoim că el va fi ascultat și îndeplinit și de astădată spre binele neamului, spre înaintarea literaturii și, mai ales, spre cinstea institutelor noastre financiare!

Plâng codrii...!

Plâng codrii cu brazii în valuri de vânt,
Și doina jelește cu lacrimi...
Și stâna pustie se 'ngroapă 'n pământ
De-atâtea suspine și patimi...!

Și singur e beroul și crângul cu hori
Și iarba acopere calea,
Grădinile-s pline cu straturi de flori
Căci claca e soră cu jalea.

Nu-i chiot, nu-s jocuri, nici glume cu rts,
Nu-s pluguri pe țarini și lanuri
Ci ochi suferinzi și roșii de plâns
Se mângâie-amarnic pe drumuri.

Nu-i zi să nu plângă clopotnița 'n deal
Pe vre-unul ce-i dus spre vecie,
Nu-i casă ferită de crâncenul val
În care să vezi veselie.

Căci duși sunt flăcăii de mult în streini
Să 'năptue pagini mărețe,
Să scrie istorii cu sânge din vini,
Ca puii de lei să învețe!

1915.

Marcel L. J.

Un poet dispărut:

† Emil Sabo.

I.

Astăzi, când literatura românească a luat un avânt atât de îmbucurător, puțini își vor aduce aminte de un poet, ce moare la vârsta de 39 ani: *Emil Sabo*.

Cei ce au muncit alături de el, și își dau seamă de rapida evoluție literară, prin care a trecut Ardealul nostru, în urma direcției sănătoase — singur adevărată — dela „*Sămănătorul*” și „*Luceafărul*”, pot înțelege pe deplin, că retragerea lui Emil Szabo din rândurile puținilor scriitori ardeleni ce îi aveam, e o pierdere reală, cu atât mai vărtos, că el se retrage de pe teren încă în anul 1905, când activitatea lui avea cel mai prielnic teren de dezvoltare.

Încă în 1894, pe când era elev în clasa a VIII-a a liceului din Blaj, el surprindea pe colegii lui, cu versuri eminesciene, ce impunea așa de mult, pe atunci, când abia apăruseră „*Baladele și Idilele*” lui *Coșbuc*.

Intr'o zi ne-a ctit în clasă poesia;

Picurii.

Picurii, ce cad în mare
De pe necuprinsul cer,
Cu a mării apă 'ntinsă
Se amestecă și pier...
Tot așa și 'n viața noastră
Se cufundă și dispar:
Picurii de tericire
Într'o mare de amar.

A urniat o tăcere, în care membrii oficiali ai „comisiei literare” — eu nu eram printre ei — au constatat, că poezia e bună, și că va fi admisă în foaia noastră „*Furnica*”, (dacă îmi mai aduc bine aminte de nume).

Chiar implacabilul nostru critic M. Aegea, care cetia pe Schopenhauer în orele de elină — Dumnezeu să-i ierte pe amândoi, căci au murit — și-a luat țvichării de pe nas și a constatat, cu gura de jumătate:

— Da... asta merge... nu e chiar scrisă!

Aici, în clasa a VIII-a a liceului din Blaj, a fost consacrat de „poet” colegul nostru Emil, rămânând ca lumea din afară să ia act — cu oarecare întârziere — de acest botez literar.

Și lumea n'a tras la îndoială verdictul nostru. Pe atunci aoreola literară era așa de iefțină, și te puteai foarte ușor urca pe un piedestal, când erau atâtea locuri vacante și aproape

Limba românească în armată.

Arad, 1 Ianuarie 1916.

Dacă titlul acesta sugestiv l'am susținut până aci, de câteori am avut motive ca să pledăm pentru integrarea limbii românești în drepturile sale ce i se cuvin în armată, cu atât mai mult suntem îndreptățiți astăzi să-l punem pe paginile ziarului, când avem motive de toată gravitatea.

Citim în ultimul număr al organului militar vienez Rundschau, care se știe, că are raporturi strânse cu ministerul comun de războiu, că s'au luat dispozițiuni ca să funcționeze la diferite birouri militare instructori maghiari, croați, boemi, poloni, ruteni, sloveni, italieni și francezi... Așadar numai de instructori români nu-i vorba, ca și când de astfel de instructori n'ar fi necesitate în armată.

Așa stau faptele, în toată limpezimea lor înfiorătoare. Acei Lehrer für Militär-Erziehungs — und Bildungsanstalten, sunt ceruți dintre toate naționalitățile țării, doar dela noi nu. Cine poate înțelege de ce limba noastră, limba celor aproape opt sute de mii de viteji câți au intrat sub steagurile Majestății Sale, a fost ignorată? Cine? Cine? Nu este o necesitate generală că numerosul contingent ridicat din mijlocul neamului românesc din monarhie să se bucure de libertatea frecvenței limbii naționale, că și pentru această limbă să se angajeze instructori la corpurile de completași la comandamentele stațiilor militare și de piață la comandamentele districtuale de întregire, la instituțiunile sanitare, în casele de reconvalescenți și în sonstigen Evidenzbehörden Militärpersonen?

Disconsiderarea aceasta, a limbii românești și în consecință a elementului românesc militar care s'a manifestat prin glorioase prestațiuni, prin esces de devotament și jertfire, ne rănește adânc sufletul. Cum, toți, să aibă drepturi de întrebuintare a limbii lor naționale, în toate categoriile de administrație amintite, și Croați, și Poloni, și Boemi flegma-

tici și Ruteni și Sloveni mizeri, și Italiani cari nu ating nici un milion la număr în monarhie, și Francezi cari nu pot face parte din naționalitățile monarhiei și au un alt rol decât Românii?

Toți să aibă acest frumos avantaj, al cinstei limbii lor naționale în armată, afară de nostru neam, neam viteaz și jertfitor și răbdător, neam capabil de cele mai mari sacrificii, la timpuri de martiraj ca aceste.

Ne adresăm deci dlui ministru de războiu, la cunoștința căruia au ajuns faptele vitejești ale glotașului român ce nu-și trâmbețază în lumea largă gloria, nici o agenție telegrafică nu-i face un serviciu ca acesta, da, dlui ministru de războiu care-i ocrotitorul, părintele soldatului român de a cărui viață dispune după plac, dsale îi adresăm aceste rânduri dureroase.

Credem că ziarul Românul va străbate în biroul dlui ministru de războiu,

Și îndrăsnim să cerem lămuriri ca să fim dumirați,

de ce în instituțiunile administrative militare se contestă dreptul de frecvență a limbii românești?

Solicitudinea dlui ministru de războiu credem că nu poate fi lipsită față de fidelii și harnicii și eroicii săi soldați români. În consecință cei îmbrânșiți de gloanțe prin cele spitaturi și cei ce constituesc trupe românești ce au să fie instruite, nu sunt vrednici de disconsiderarea ce li se face prin dispozițiile de avantajii față de alte nații, deci cari neglijează rolul nostru important soldătesc, rănește mândra noastră națională.

D. ministru de războiu credem că revenind asupra acelor dispoziții, nu se poate să nu fie de părerea noastră

nici un Cerber nu străjuia la porțile, ce duc în lumea nemuririi.

Emil al nostru, pe când era încă în seminarul din Blaj, pășeste în fața publicului, cu versuri destul de legibile, publicate în „Rândunica”, „Familia”, mai apoi în foiletoanele „Dreptății”, „Tribunei” din Sibiu și ale „Unirei”. Lipsia, pe atunci, o busolă, care să indice drumul adevărat, tuturor începătorilor, ce se aventurau pe amăgitoare navă a literaturii.

Și, cu toată lipsa de control, el s'a menținut, la suprafață, fără să fi putut fi măturat nici în fața criticii implacabile alui H. Chendi, și N. Iorga, cari i-au recunoscut talentul, după ce i-au trecut versurile*) prin sita cea mai deasă.

Avea acum brevetul oficial, dar împrejurările au adus, ca el să depună condeiul, chiar în o vreme, când toată lumea se aștepta, să creeze opere, ce vor rămânea.

După cinci ani de profesură în Blaj, el, care colaborase, ca intern, în redacțiile alor trei ziare naționale (Dreptatea, Tribuna, Unirea); publicase versuri remarcabile în „Luceafărul” — se retrage de pe arena literară, și trece ca profesor în slujba statului.

De aci înainte n'a mai publicat nimic. În afară de unele traduceri din autorii maghiari, din cari cum aflu — ar fi alcătuit o antologie completă.

*) Emil Sabo: Cântece, Blaj, 1914.

Sunt zece ani, de când s'a retras de pe arena noastră literară, dar munca ce a săvârșit-o mai înainte trebuie fixată.

Aceasta cu atât mai vărtos, cu cât critica literară din țară — inclusive Academia Română — habar nu are de greutățile imense, cu cari are să lupte un scriitor ardelean, până să ajungă stăpân pe un limbaj, de care își bat joc la București toți licealii.

Vom mai avea răgaz, să discutăm odată, în tihnă, întru cât e îndreptățit acest persiflaș.

Și vom mai avea prilej să întrebăm, cu ce autoritate a strivit — în zece rânduri ironice — un membru al Academiei Române, pe cel mai talentat prozator al neamului nostru: I. Agârbiceanu?

Aceste le lăsăm deocamdată, — pentru alte vremuri mai senine, — dacă ne va fi rânduit să le mai ajungem, deși mi se impune o întrebare stăruitoare: Oare dacă s'ar deschide un plebiscit la noi în Ardeal, și s'ar întreba cine e I. Agârbiceanu și cine e nemuritorul membru al Academiei Române, (care l-a dat gata în zece rânduri) — tare cred, că abia două procente și-ar aminti de numele nemuritorului, în vreme ce celelalte nouăzeci și opt, ar ști cine e autorul lor favorit.

Cam așa stă chestia și cu poeziile lui Emil Szabo.

Trecute prin sita deasă, rămân la suprafață două-trei, dar ele s'au scris pe vremuri de completă desorientare literară, având meritul

Problemele Orientului.

Arad, 1 Ianuarie.

Intr'un număr recent al lui *Le Temps*, organul ministerului de externe francez, citim acest primarticol de sinteză, ce merită să fie cunoscut. Se vădesc atât de clar toate planurile multiplei înțelegeri în legătură cu acțiunea în Orient, printre rânduri se strecoară un dureros ecou, *retentissement*, al dezastrelor. Multipla înțelegere iscodește un plan nou de acțiune, deci reconstruiește tot ce a clădit până la aceste târzii zile ale războiului. Traducem:

Trupele engleze debarcate pe neașteptate la Suvla în luna August, s'au reîmbarcat cu desăvârșire. Și-au îndeplinit toată aprovizionarea de material, tunuri și tot necesarul fără a fi tulburați. Această operațiune delicată s'a putut face cu deplin succes, fără ca Turcii să-i fi putut contraria, fiind privirile ațintite spre un alt teatru al operațiunilor, conform planului stabilit de statele majore aliate.

Diviziunile britanice, cari înainte cu patru luni au făcut o încercare de diversiune prin golful Saros, trebuiau să traverseze pozițiile din Maitos și Atchi-Baba. Aceste încercări de apărare au închis calea armatei franco-engleze pornite din peninsula Galipoli fără ca să-și poată elibera o trecere peste lucrările de fortificații ale Turcilor. Cu tot începutul favorabil al îndrăzneței interpretării dela Suvla, n'a isbutit după cum s'a sperat, la atacul subit în care s'a pus toată nădejdea de a deschide calea spre Constantinopol. Din momentul acesta, expediția din Dardanele părea că nu mai poate avea posibilitatea reușitei nădăjduită la început. Dela intruirea armatelor germano-turcești nereușita era evidențiată.

Sforțările strămtorilor cari puteau avea rezultate printr'un atac brusc dela începutul războiului, atunci când era de ajuns urmărirea lui Goeben și Breslau în Dardanele, pe măsură ce Turcii au avut răgazul să se prepare în tihnă, au devenit din ce în ce mai primejdioase. Expediția navală întreprinsă dela începutul anului, n'a reușit să elibereze trecătoarele, și la sfârșitul lunii Aprilie, când trupele franco-engleze au debarcat la Sedil-Bahr și au reînceput operațiunile la punctul extrem al peninsulei, bineînțeles că generalul Liman von Sanders a avut timpul necesar pentru ca să organizeze

de a pregăti drumul spre fecunda epocă literară, ce a urmat.

Din pleava multă, ce s'a publicat la noi, versurile lui s'au remarcat, de cu bună vreme. Ele alcătuiau *puntea de trecere* dela literatura dulceagă a vorbăriei, la operele ce poartă pecetea durabilității.

Și dacă el nu s'ar fi oprit, chiar în clipa când era chemat să-i urmeze pe calea începută, ar fi lăsat în urmă-i fără îndoială, opere de valoare indiscutabilă.

Scriitorul acestor rânduri va fi, fără îndoială, preocupat în aprecierea operei literare a unui prieten, cu care a muncit *alături*, la aceeaș masă redacțională, încercându-ș deodată aripile go-lase de începători.

Își va pune deci ochilarii cei mai tari, ca să nu poată ceti decât versurile legibile (dată fiind împrejurarea atenuantă, că scriitorul acestor rânduri nu e miop!)

Răsfoiesc volumul, (de care pomeniam) și mă opresc la câteva pagini, ce mă amăgesc cu reminiscențe din tinereță:

Zădarnic tremuri, când mă vezi
Și ochiu-ți rugător
Zădarnic varsă-asupra mea
Văpaie și amor.

Azi nu mai cetesc cu ușurință aceste ver-

terenul de apărare foarte avantajos al acestei înguste limbi de pământ. Dela debarcarea lor, trupele aliate n'au reușit să înainteze decât câțiva kilometri, fiind necesități să lupte pentru fiecare tranșee, urmând un fel de expediție de caracter colonial, un fel de luptă de apărare împotriva unui dușman bine întărit.

Singura nădejde de izbândă a fost depusă în epuizarea munițiilor inamicului. Contrabanda germană nu reușea să expedieze Turciei decât ajutoare insuficiente. România își păzea frontierele, iar cărările Dunării și Bulgariei erau amenințate de tunurile sârbești cari dominau râul. Ișbutirea finală părea să fie de partea aliaților. Este vie amintirea cererilor desperate la Berlin de junii turci. Atunci s'a decis atacul împotriva Serbiei. Ajutorul Turcilor a fost purtat cu mult mai mult interes decât prilejul de a da armatei austro-ungare posibilitatea unui revanș față de trupele viteze ale regelui Petru. Lipsa de energie și întârzierea expediției din Salonic, nu s'au putut repara decât prea târziu, astfel nu s'a putut pune piedecă nimicirii Serbiei și deschiderei cărării la Constantinopol. Germanii au sosit la Bostor înaintea Englezilor și a Francezilor. Ne mai rămâne modificarea consecinței planului nostru; urmând controlul intrării în Dardanele, și împiedicând Turcii să-și deplaseze trupele din Galipoli, aliații au hotărât să-și întreprindă efectivele în altă parte.

Germania, profitând de o clipă de liniște de pe frontul rus, pentru ca să încerce lovitura premeditată în Balcan pe care a anunțat-o și a epuizat forțele militare în Orient. A depus în sarcina aliaților săi Bulgari și Turci, pe car ii prevede cu munițiile necesare, rolul de a continua luptele și pentru ea. Focul din Balcan și în Orient este aprins. Germanii se mărginesc să-l conducă și susțină. Pare a se deplasa interesul țintit în întregime spre Constantinopol și Dardanele. Astăzi atențiunea este adresată spre Egipt, Salonic și Albania.

E firesc însă, că expediția din Egipt nu va găsi Englezii nepregătiți. Cooperarea franco-britanică se afirmă la Vardar prin activitatea pregătirilor dela Salonic. Bulgarii par a ezita în fața acestei poziții bine întărite care i-ar aduce în situația să treacă frontiera greacă. Se mărginesc la goana armatei sârbe din Albania, care a reușit să le scape știind că au să întâlnească Italienii cari le vin în cale.

În Epirul septentrional, trupele lui Ferdinand de Coburg au avut o întâlnire cu Grecii. Întâlnire în care armatele pornesc de sine. Cu tot succesul aderenților lui Gunaris, de-a vota în Grecia teza lui, care vrea retragerea arma-

tei grecești din calea Bulgarilor lăsându-le liberă trecere, la Atena și Sofia se prevede oarecare neliniște, în impresia generală produsă în opinie și armată prin intrarea Bulgarilor. România resimte pe zi ce merge primejdia poziției în care se găsește. Încercută la nord de Unguri, la sud de Bulgari, are teama să nu devină jucăria evenimentelor fără ca să nu devină jucăria evenimentelor fără ca să poată rămâne stăpâna propriului său destin. Un puternic curent popular o atrage de partea ententei, cu atât mai penibilă este însă presiunea brutală a Austro-Ungariei care-i exploatează interesele economice, astfel încât este pusă în situația să nu-și mai poată vinde cerealele, bogăția economică a țării, decât puterilor centrale.

Precipitând evenimentele din Balcani, Germania n'a contribuit la clarificarea situației. Cu toate succesele lor din Orient mai mult aparente decât reale, adversarii noștri par a se abține. N'a obvenit nici o hotărâre. Prezența armatelor franco-engleze la Salonic, Italienii în Albania, rămân chestiuni presante. Dacă inamicul face încercări de orientare, aliații nu par a se mișca. Năzuințele lor militare și diplomatice sunt coordonate cu desăvârșire. Acțiunile lor sunt conduse în urma unui plan comun, care pare a se valida la Suvla într'o execuție precisă și hotărâtă.

Correspondențe de războiu.

I.

De pe frontul rusesc, 27 Dec. 1915.

Iubite prietene,

Azi seară cred, să-ți pot scrie mai amănunțit despre noi. Drept zicând, nu meriți; odată ți-ai adus aminte, așa ca pe ilustrații, corespondențele mi le-ai lăsat fără răspuns! (Nu! Am întârziat cu răspunsurile. — C.) Voi cei de acasă sunteți așa: cei de aici vă venim așa vag în minte, ne pomeniți, când vă pare că lipsa dela poveștile din cafenea, de pe corzo, din contactul vieții de acasă. Vedeți un loc gol, care poate a rămas în urma noastră, apoi alergați după năzuințele voastre de acolo, acestea vă leagă, și de noi nu mai aveți timp, să vă ocupați. Permite-mi să-ți iau de acum dreptul de orice contrazicere. Eu n'am fost excentric, am trăit prea mult în lumea voastră, decât să n'am dreptul a crede identice părerile voastre despre schimbările de acum, cu ale mele, de pe când eram între voi. Apoi acasă n'aveți idee despre viața noastră de aici.

Vorbiți despre suferințele „bicșilor” soldați, (fără să puteți analiza tema), vă interesează numai problemele înalte, declarațiile din camere, ale diplomaților, hotărâți de acum rezultatul gâlcevei, pe care om nu e ca-

pabil să-l speculeze, și neglijați prea mult momentele zilei glotoșului, ceva ce ar putea preocupa și pe scriitor și pictor și psiholog și sociolog și e pozitiv. Sunteți fanteziști și aristocrați în gândire. Democrația războiului nu v'a putut atinge. Și vă opuneți de-adreptul încercărilor de luminare. La cinematografe umblați des, dar întârzieți cu dinadinsul dela punctul întâiu, care acum în locul punctului vechiu interesant, mode parisiene de femei, v'ar arăta moda bărbaților, mai serioasă în cauze, mai durabilă în efecte, mai lungă în durată, și de aceea plictisitoare, deja, — războiul. Cei de aici nu pot de năcaz pentru indiferența voastră, nu vreau, să-i știți așa, cum erau, ei s'au schimbat cu războiul și dacă mai vreți să le fiți prieteni, trebuie să vă siliți, să-i cunoașteți.

Ar fi vremea, să se mai știe și altminteri despre cei duși, decât în lumina iubirei de părinți și frați și pe voi să vă agite problemele, cari privesc rostul oamenilor, în efectul de lumină schimbat al încordărei cumplite. Atât mai corect se vor judeca acestea, hotărârile vor corespunde mai deplin lipsurilor și vom fi mai aproape de desnodământ. Altcum vă apucă și pe voi, și va fi mai rău! Noi ne facem datoria de apropiere, dar voi ne citiți cu gândul aiurea scrisul...

Dovedesc cu faptul afirmația, mi-ai fost prieten, și-ți vei lua osteneala, să fii și aici câteva clipe cu mine, ba poate vei povesti cunoscuților din cele aflate și vom fi mai aproape unii de alții. Pretind, celui, care mi-a fost aproape, să-i pese de mine și dacă în pace țărâmul neajutorat n'a aflat mijloace, ca glasiul năcazurilor lui să ajungă la urechile magnatului, eu știu calea, pe care ne putem regăsi semenii de ieri.

Gh. P.

II.

29 Decembrie.

Iubite prietene,

Continuu azi cu detaliile. Și până a scrie aceste patru cuvinte, mă întrerup de trei ori. Fixez îndată acest moment, e foarte caracteristic pentru felul, cum lucrezi aici. Despre Iuliu Cesar spun clasicii, că scria la douăzeci deodată, adică intrerupea epistola dintâi, continua dictând a doua, apoi așa celelalte. Sigur împrejurările vor fi motivat acest capriciu al marelui strateg. În războiu toți lucrează astfel. Vii cu mulțimea de dispoziții câștigate în traiul de acasă. Renunți la ele numai interimal. Când crezi, că ți-ai împlinit munca dată de superiori, începi cu viața cecalaltă. Iei o carte, dar ai citit numai o pagină și ți se aduce o nouă poruncă. Las cazul, dacă apoi nici cele poruncite nu le poți împlini întregi.

(Aici întrerup, au venit marozi, azi a treia oară, am isprăvit, continuu).

Un alt caz. Am început să copiez niște fotografii.

suri, deși le știu pe din afară, și le cunosc toate elevele din Internat, cari le cântă cu predilecție.

Nu mai cetesc cu plăcere nici „Sonetele”, cari erau cetite cu atâta simpatie, când autorul lor era redactor la „Dreptatea” din Timișoara.

Dar totuș trebuie să mă opresc la câteva versuri din întâia tinerete a autorului dispărut.

Era de șaptesprezece ani, când a scris „Elegia”, în care deplânge moartea unei fecioare:

Tu îmi păreai un înger pe pământ,
Și mă temeai, ca nu cumva tu iarăși
Să sbori în cer pe aripe de vânt...

Căci tu mi-ai fost comoara mea întreagă,
Cu tine astăzi toate-mi pier, se sting...
Ingenunchiat lângă sicriu-ți, dragă
Imi vine ca să blestem și să plâng...

Și nu pricep, când mă gândesc în mine
La viața asta, și la taina ei:
De ce să moară-un înger ca și tine,
Când lumea este plină de mișei?

E, totuș, — cred eu — în aceste versuri ale unui copil, o distanță destul de remarcabilă, dela „O fată tânără pe patul morții” a lui Bolintineanu.

Să lăsăm însă la o parte orice amintire personală.

Cernem volumul prin sita cea mai deasă, a criticii ce nu iartă nimic — și totuș rămân la suprafață două poezii: Baladă și Mireasa.

Aceste sunt scrise prin 1903—4, când curentul „Luceafărului” se simțea binișor.

În „Baladă”, cavalerul promite iubitei, că o să revină „cu zorirea primei zi de Mai”:

Să te fac crăiasă fericită,
Fiul tău să-ți fac ficior de cralu.

Astfel i-a grăit, trecându-i pragul —
Și lăsând-o 'n plâns și sbuciumări,
A plecat cu noaptea 'n cap pribeagul,
Cavaler, din depărtate țări.
Iar copila, cu puteri sleite
S'a proptit cu mâna de păreți,
În clipita, cum văzu că 'nghite
Ceața nopții cal și călăret.

Cavalerul nu s'a mai înapoiat, iar iubita îl așteaptă înzadar, pe malul râului:

Strâns la piept își ține pușorul,
Înțelege tristul adevăr...
Stropi de apă-i mângăie piciorul,
Și-i sărută vântul lungu-i păr.

— „Pentru tine e pustie vicața” —
Apa 'n unde murmură domol

Luna 'n nor își brobodește fața
Îngrozită, văzând malul gol.

În „Mireasa” ni se descrie, — în versuri, ce anunțau pe măestrul, ce putea să vină — despărțirea mizeriei de iubitul ei, pe care îl părăsește, pentru mirele, pe care trebuia să-l ia de silă:

Și-acuma du-te... soarele sfințește
Și plugurile vin din arătură —
Și-acuma du-te... soarele sfințește...
Ba nu te duce... stai... mai dă-mi o gură,
Că plugul tatei încă nu sosește!

Când îi volu fi nevestă legiuită,
Te rog, pe tot ce ai mai scump sub soare —
Când îi volu fi nevestă legiuită,
Mă 'ncunjură... că dragostea nu moare...
Mi-e frică de păcat și de ispită!

Dacă Emil Sabo nu ar fi scris nici un articol de ziar, — deși era un gazetar iscusit —; dacă n'ar fi scris decât aceste două poezii, ar vednici totuș, ca numele lui să fie reținut pentru literatura noastră ardeleană, unde sunt așa de puțini muncitori literari și așa de puțini apreciatorii adevărați, pentru cece mai stăruie pe această cărare ingrată.

Petronius.

Vine porunca, batalionul se mută. Până pachetezi fotografia mai stă la lumină, o seamă de dispoziții pentru plecarea, toate gata, bași și fotografia în pachet. Ai sosit la noua locuință, o pui îndată iar la lumină. Până a face mai o fotografie (inc'o întrerupere, de acum nu le mai însemn, ar face mai mult epistola) ai isprăvit sumedenie de alte lucruri. Intreruperile le lei de naturale, nu te năcăjesc de prisos, ca acasă; timpul e mai bine exploatat. Te înveți a schimba ușor direcțiile, a fixa punctul de întrerupere, a-l afla iar la rândul său îndată și a aluneca iar pe calea începută. Acasă citești, vin și te roagă să faci un alt lucru folositor, tu însă stai la îndoială, te leagă inerția numai; nu te mai reține, motiv superior; citirea cărții e mai folositoare, ca împlinirea rugămintei celuilalt, nu rezonzi, citești mai departe, ca să isprăvești dac'ai început odată. Nu s'ar putea învăța în privința aceasta acasă?

Vezi zice, — însă la voi se pradă multă energie zadarnic, începi și adesea nu isprăvești. — Dar aceasta e pretutindeni așa, în războiu și în pace și a nu risca înseamnă a nu mai face nimic, a nu progresa. Dar aceasta nu se poate, omul trăiește, deci lucrează, și riscă, pentru că viitorul nime nu-l vede. În tranșeele noastre se introduce acum lumina electrică. Dar e sigur că noi vom rămâne tot în tranșeele acestea? Dar de intrăm mai adânc în Rusia? De ce munca aceasta zadarnică? Care dintre strategii vede viitorul clar până 'n amănunte? Dar dacă ai alunecat odată pe calea aceasta, mergi mai departe, țil de prisos și alte dispoziții, fără împlinirea cărora soldații noștri ar trăi mizerabil, dacă peste tot ar fi suportat acest traiu. Inzadar rezonarea, noi nu căutăm țintă sigură, suntem activi pentru că avem impulsul lăuntric și felul manifestării corespunde formelor, pe cari ni le dictează viața modernă. Imprejurările deosebite ale războiului ne împiedecă de multe ori în împlinirea lipsurilor omului modern, dar ele rămân latente și-și iau rolul, îndată ce pot trăi.

Astă iarnă soldații noștri durmlau fână coperiș, mâncau ce găsiu, acum avem locuințe comode în pământ, hrană bună, regulată, și citim.

Și traiul nostru tot nu e cel de acasă. Mijloacele țin cont de împrejurările schimbate, în suflete s'au aprins nouă lumină.

Gh. P.

Criza partidului socialdemocrat german.

Berlin, 30 Decembrie.

În sânul partidului social-democrat german s'au ivit încă dela începutul războiului divergențe de păreri, cari s'au vădit cu diferite prilejuri și turburau unitatea partidului, dar în ultima sesiune parlamentară luaseră proporții încât amenința o desbinare definitivă. Minoritatea adevărată nu s'a supus hotărârii majorității în chestia noului credit de războiu și a votat împotriva proiectului guvernului, deși înainte de votare majoritatea a atras atențiunea minorității înainte de războiu asupra consecințelor pe cari le provoacă prin atitudinea ei. Sesiunea parlamentară s'a terminat fără ca minoritatea să fi ieșit din cadrele partidului așa ca unitatea încă e menținută de ochii lumii. Procesul de descompunere însă progresa fără ca să poată fi împiedecat și în urma pașii hotărâte a minorității încep să se arate efectele. În vârtejul luptei dintre minoritate și majoritate a fost atras mai recent și ziarul „Vorwärtz”, care până acum putea fi privit ca organ al social-democraților din Germania, dar de aci înainte reprezintă numai o minoritate a acestora.

Afacerea „Vorwärtz” a fost provocată în legătură cu declarația care a făcut-o majoritatea în cameră cu prilejul votării noului credit de războiu. „Vorwärtz” n'a publicat aceasta declarație, dar a atăcat-o cu atât mai violent. Majoritatea comitetului de conducere al partidului a protestat împotriva acestei proceduri a organului socialist. Desbinarea s'a ivit deci nu numai în plenumul partidului, ci chiar și în conducerea lui. Criza din partidul social-democrat german o agrează mai cu seamă împrejurarea că atât minoritatea cât și majoritatea se desface iarăș în cele mai diferite nuanțe așa că în cazul unei desbinări definitive amenință să se prăbușească întreg partidul socialdemocrat.

E adevărat iarăș, că chestia de tactică, care încheagă rândurile minorității, adevărată chestia

propagandei de pace, îl cucerește tot pe mai mulți. Și e caracteristic, că împotriva creditului de războiu au votat acum 20, câtă vreme în primăvară numai 4. Frațiunea social-democrată de sigur nu are tendința să paralizeze puterea beligerantă a imperiului, ci nu vrea să la răspunderea pentru politica războinică a cancelarului Bethmann Hollweg, pe care organele minorității socialiste o numesc politică de anectare fără limită. De sine înțeles a contribuit mult la creșterea taberei minorității și răspunsul peste măsură de precaut care l'a dat cancelarul la interpelația lui Scheidemann și dela care socialdemocrații au așteptat mai mult.

Situația azi e, că divergențele în sânul partidului social-democrat german sunt mai acute decât ori când altădată.

Propunerile dlui Șebeco.

Puterile centrale fac la rândul lor propuneri. — O mare durere. — D. Șebeco și situația. — Chestia Românilor din Basarabia. — A cui e vina că România n'a intrat în războiu? — D. general Crăiniceanu despre „pericolul român”. — Candidatura poetului O. Goga.

Arad, 1 Ianuarie.

Am anunțat într'un număr recent al ziarului nostru, — în baza unor informațiuni ce primisem din sursă bucureșteană — că d. Șebeco, trimisul extraordinar al Rusiei pe lângă guvernul român, a prezentat guvernului român o notă a guvernului său, cerând ca România să se alăture efectiv de împătrita-înțelegere, sau să deschidă cel puțin drum oștilor rusești prin teritoriul României.

Aflăm, că d. I. Brătianu, prim ministru român, ar fi declarat că asupra acestei note va răspunde numai după ce va prezenta propunerea M. S. regelui și guvernului român, chemați să se pronunțe în această chestie.

În convorbirea dlui Șebeco cu d. I. Brătianu, a intervenit și chestiunea atitudinii Greciei.

Se știe, că d. Șebeco ar fi exprimat dorința, că România ar trebui să facă la fel cu Grecia, în cazul când, fără consimțământul ei, s'ar trimite în Bulgaria trupe silită să străbată teritoriile românești și neutralitatea ei va fi prin urmare călcată.

— Și în această împrejurare, a întrebat d. Șebeco, România și va menține ca și Grecia, neutralitatea de până atunci?

D. I. Brătianu ar fi răspuns categoric: — România nu este Grecia, observă d. Brătianu, și nu va aplica pur și simplu o anume politică, numai pentru că ea a fost admisă de un alt stat.

România se va conduce după interesele sale proprii.

După acest răspuns al dlui prim ministru Brătianu, se spune, d. Șebeco ar fi declarat că Rusia pune foarte mare preț pe prietenia României și în consecință ea, Rusia, nu va întreprinde nimic ce ar vătăma interesele mari ale statului român. Va se zice Rusia nu va trece peste teritoriul român, rădă prealabila învoire a României.

Puterile centrale au făcut și ele un demers diplomatic paralel, în privința aceleiaș atitudini:

Din partea guvernului român s'a răspuns că România nu va tolera nimănul să-l calce neutralitatea și că la nevoie se va opune cu armele.

Intr'un număr viitor al ziarului nostru vom reproduce în întregime, după notele stenografice, marele discurs al primului mini-

stru român d. I. Brătianu, rostit în Senatul român.

De astădată remarcăm la acest loc numai puține cuvinte din răspunsul dlui I. Brătianu la acuzația că nu vorbește și nu răspunde nimic la solicitările ce i se fac în chestia precizării atitudinii României, ce privește marele conflict european și deci direcțiunea pe care o va lua România în acest conflict.

La această învinuire primul ministru a răspuns:

— „In orice caz vă rog să credeți că este o durere mare pentru acel care ascultă și nu poate răspunde. Este iarăș o durere ca drept răsplată pentru truda noastră mare, să ni se spună că suntem oboșiți și că nu suntem la nivelul superiorității dvoastre”.

Desigur, că este o durere profundă în tăcerea impusă de împrejurări, dar răsplata acestei dureri va fi cu atât mai mare, când limbile se vor deslega, când adevărul va fi rostit în întregime lui, când România va putea sărbători triumful intereselor ei naționale, — observă presa liberală din Regat.

Cetim în ziarul bucureștean „Libertatea”, că d. Șebeco, trimisul extraordinar al Rusiei pe lângă guvernul român, în timpul petrecerii d-sale în capitala română văzând pe mai mulți fruntași conservatori și fiind întrebat de către aceștia cum vede d-sa situația, a declarat următoarele:

— S'au făcut greșeli enorme. Unele provocate de dorul de a servi patria, altele de un temperament aprins căruia nu i se poate face ofensa de a-l socoti nesincer.

Întrebat asupra Românilor din Basarabia, d. Șebeco a declarat că d-sa crede că va putea în urma anchetei ce a făcut, să repare greșelile săvârșite de cei ce au prezentat interesele Rusiei în România.

În numărul de Mercuri al ziarului „Universul”, d. general Gr. Crăiniceanu publică un lung articol cu subiectul „Pentru ce România n'a intrat în războiu?” A cui e vina? Deoarece noi nu avem la îndemână marele ziar bucureștean, suntem siliți să recurgem la un alt ziar bucureștean „Ziua”, organul legațiunii austro-ungare din București, în care găsim că d. general Gr. Crăiniceanu găsește că în primul rând vinovatul este poporul român.

Căci iată cum îl descrie (reproducem textual din — „Ziua”):

„La sate și în armată, care este tot poporul dela sate, se așteaptă, cu grijă și descurajare, nu se știe ce. Se citesc numai, sau se ascultă și se soarbe otrava gazetelor și cărților germano-ile carl, pe coarda clardășului unguresc în loc de a doine românești, spun la toți: „Stați pe loc neputincioșilor”; sau „mergeți alături de Unguri și de Nemți!”

La orașe, bisericile sunt deșarte, dar localurile publice, cluburile, balurile, seratele, adunările, mesele de cărți, băncile și casele de împrumut, — toate sunt pline! Lux și eleganță, desfătări și desfrâu, cumpărări și vânzări de filțe și conștiințe, intrigi și lupte, interese și aiaceri, viclenii și felonii, lene și neclinte, îmbogățiri fără muncă, acoperiri, egoism, incapacitate, lăgășiri, perversitate, funcționarism, politică și germanofilie. O goană nebună după aur și iar aur, după traiu și iar traiu!

Iată poporul, care are nevoie de o bale de sânge, precum zicea ieri un scriitor! Iată de ce zic eu, n'am mers și poate nu vom merge la războiu...”

D. general mai spune în articolul d-sale (reproducem textual din „Ziua”), că:

„Austro-Ungaria a fost și este stăpânită de legea distrugerii Românilor și a României, pentru că unirea a 12 milioane de Români ar fi peirea lor. Dar pentru colosul Rusiei cele 12 sau 14 milioane de Români uniți nu formează un pericol, și deci ea nu are nevoie de a săpa și de a micșora România...”

Despre candidatura poetului O. Goga la Romani (în România) ni se scrie din București, că d. Mihail I. Demetrian, șeful liberalilor din Romani, își retrage candidatura și roagă comitetul executiv liberal, prin scrisoare publică, să susțină candidatura dlui Octavian Goga.

In ajunul marelui măsurări de forțe în Balcani.

Situația pe frontul macedonean. — Bulgarilor vor înainta din două laturi pe teritor grecesc. — O armată de 500 mii oameni împotriva Salonicului. — Noul plan al Quadruplei în Balcani. — Partidele beligerante au asigurat integritatea Greciei. — Aliații apără numai Salonicul. — Austro-ungarii și Germanii părăsesc Salonicul. — Generalul Sarrail a deținut pe consiliul din Salonic al puterilor centrale. — Francezii aruncă bombe asupra taberei bulgare.

Arad, 1 Ianuarie.

Situația pe frontul de luptă macedonean este neschimbată. Nici o încercare din partea armatelor austro-germane de a trece frontiera greacă nu a fost făcută până acum. Afară de incidentele dela graniță, cari au fost aplanate pe cale amicală, nici un fapt nou.

După unii, cauza pentru care Austro-Germanii n'au trecut frontiera spre a urmări trupele anglo-franceze, s'ar datori faptului că nu dispun de trupe suficiente, iar de trupele bulgare nu se pot folosi, pentru că guvernul grec ar fi declarat că nu va permite trecerea acestora pe teritoriul elen. După alții, trupele austro-germane vor aștepta până la terminarea tratativelor dintre Grecia și Germania, aceasta din urmă cerând dela guvernul grec același tratament care a fost acordat și Anglo-Francezilor. Germania — zic aceștia — nu vrea să violeze neutralitatea Greciei și speră să obțină autorizația guvernului grec spre a urmări pe Anglo-Francezi pe teritoriul grec. Anglo-Francezii primesc zilnic mari întăriri în trupe, munițiuni și tunuri de calibru mare.

Correspondentul din Atena al lui Journal des Debats telegrafiază: *Se confirmă din toate părțile știrea, că la Strumița se face mari concentrări de trupe. Există însă încă mulți politicieni greci cari sunt de părere că puterile centrale nu vor întreprinde un atac împotriva Salonicului. Correspondentul din Salonic al lui „Gazette del Popolo” anunță că în Macedonia centrală se observă o mare activitate. Trupele bulgare își întăresc pozițiunile cu bateriile grele cari le-au primit din Germania. Armatele bulgare se concentrează în jur de Doiran. Statul major al expedițiunii e de credință că dușmanul va înainta pe teritor grecesc pe linia Demirkapu—Radoviște—Strumița, dar, deoarece dificultățile pe acest drum sunt foarte mari, probabil, că va ataca și dinspre Doiran ca astfel să turtească forțele aliaților. După o telegramă a Agenției Havas datată din Atena, atacul puterilor centrale se poate aștepta în decurs de 14 zile.*

L'Echo de Paris primește dela correspondentul său din Salonic informația că împotriva Salonicului va merge o armată germano-bulgară-turcească de 500,000 oameni. Dacă această știre e bazată pe adevăr situația armatelor aliaților cu toată fortificarea excelentă și libera navigație pe mare, e foarte gravă. Radostavow a declarat numai în zilele trecute că în Ianuarie vor ataca armata expediționară dela Salonic. Calmitatea ce stăpânește fără îndolală că va fi de scurtă durată.

Revue Parlementaire scrie că în primăvara viitoare se va începe o nouă ofensivă a aliaților în Balcani. Planurile au fost lucrate de generalul Joffre.

Ele au fost foarte bine primite la Londra și au fost admise în totul.

Baza de operațiuni va fi la Salonic, unde vor fi concentrate 2 milioane (?) de oameni, și ofensiva va începe dinspre Albania, Macedonia, contra Bulgariei și contra Turciei.

Toate puterile Quadruplei vor lua parte și cu flota lor la noul atac contra Turciei. Flota rusă va ataca coasta Bulgariei.

Italia a început de acum să întărească Giovanni di Medua și Valona, în acest scop.

Știri din cercurile ententei spun că armata expediționară anglo-franceză dispune de 900 tunuri. Guvernul grec e ferm hotărât să-și păstreze neutralitatea în luptele ce se vor desfășura în jurul Salonicului. Partidele beligerante au asigurat Grecia că îi vor respecta neutralitatea.

„Berliner Tageblatt” anunță din Genf: *Echo de Paris*, a cărui legături cu Quai d'Orsay sunt cunoscute publică un articol inspirat, în care spune:

Aliații pentru ca să tulbure comunicația Berlin-Constantinopol, n'au fost constrânși să lupte cu Bulgarii pentru calea ce duce la Sofia. Francezii nu continuă expediția balcanică, nu sunt așa naivi, ca să-și prădeze muniția împotriva Bulgarilor, când o pot utiliza mai bine împotriva Germanilor. Trupele franceze s'au dus în valea Vardarului numai pentru ca să apere Monastirul și pe Sârbi, respective să-i salveze. Soartea, durere, a decis însă altcum și așa Sârbi mai pot fi salvați numai dinspre Adria. Valea Vardarului nu interesează mai departe pe aliați, iar valea Strumiței nici când nu ne-a interesat. Ne mulțumim ca aliații să o țină ocupată cât timp va dura războiul, pentru ca să împiedice realizarea planurilor Germaniei și Austro-Ungariei.

De sigur acest punct de vedere nu le place doritorilor de catastrofe, precum nici Germaniei, nici Ungariei și nici Austriei. Dar cu aceasta noi nu ne bateam capul, ne facem datoria și mergem pe calea noastră.

Lui Frankfurter Zeitung i se anunță din Constantinopol: Familiile germane, austro-ungare și bulgare părăsesc în masă Salonicul, unde și-a început activitatea, afară de poliția grecească și poliția sârbească. După Magrini Francezii se găsesc la flancul stâng, Englezii sunt în centru și în jur de Chalkidike.

Ziarul grecesc *Nea Himeră* anunță din Salonic, că guvernul grecesc a făcut atent pe consiliul puterilor centrale din Salonic, că trebuie să părăsească orașul deoarece când se vor începe ostilitățile nu mai garantează pentru siguranța lor, ci îi vor interina imediat. Consiliul pleacă încă azi la Atena.

Lui Pester Lloyd i se anunță din Amsterdam: *Generalul Sarrail a deținut în Salonic pe consiliul austro-ungar, german, bulgar și turc.* Familiile celor 4 consuli au fost duse pe un vas de război francez. Localitățile consulatelor au fost ocupate de trupele anglo-franceze.

Se telegrafiază din Paris: *Aviatorii francezi au aruncat bombe asupra taberei Bulgarilor, cari se găsesc spre est dela lacul Doiran.*

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNII”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic telegrafiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și taurala răsunătoare cu medalia respectivă)

Războiul european.

Comunicate oficiale.

Budapesta, 31 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Teritoarele înaintate ale liniei noastre dela Stripa între Bucac și Wisniowcy au fost ieri din nou expuse violentelor atacuri rusești. Coloanele asaltante dușmane, ca și cele precedente, s'au nimicit în focurile vitejilor generalului Pflanzer Baltin. La cursul inferior al Stripei și pe linia Basarabiei activitatea foarte eficace din zilele ultime desvoltată de dușmanii noștri pare a fi slăbit. Pierderile Rușilor suferite în luptele din Galiția răsăriteană par a întrece în grozăvia lor toate cele de până acum. Astfel ieri, în fața unui sector al nostru de lângă Stripa au rămas 160 morți, iar nu încetată d'acici 325 cadavre rusești. La cursul de sus al Stripei lângă Ikwa și Putilowka nu s'au dat evenimente de seamă. Lângă Styr și isvorul Kormin am respins repetite înaintări rusești.

Pe frontul italian: În sudul Tirolului am respins două batalioane alpine cari au atacat în două rânduri pozițiile noastre la sud de Torbole. Pe linia Carintiană artileria grea dușmană a bombardat ținutul Wolsbach la sudost de Malborghet. Luptele de artilerie și granate de pe linia malului mării se continuă în unele puncte.

Pe frontul sudostic: Nici un eveniment.

Berlin, 31 Decembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: După explozii bine reușite am răpit dela Englezi un tranșeu din vestul Hulluchului, luând pradă 7 mitraliere și făcând câțiva prizonieri. Un atac aviativ direcționat contra Ostendei a pricinuit stricăciuni considerabile în edificiile orașului. Îndeosebi mănăstirea Sacre cocur a suferit mari stricăciuni; 19 locuitori belgieni au fost răniți, unul a murit, pagube militare nu sunt.

Pe frontul oriental și din Balcani: Evenimente de importanță nu sunt.

Ingrozitoarele lupte de pe frontul Bucovinei.

București. — Despre crâncenele lupte dela frontiera Bucovinei, ziarelor bucurestene li se anunță din Dorohoiu: În luptele dintre armatele austro-ungare-germane și rusești s'au dat ieri grozăviciose atacuri. Trupele austro-ungare au bombardat cu tunuri și pusti un aeroplan deasupra Boianului. Canonadele încrucișate au fost de o vehemență neînchipuită. Bubuiturile n'au încetat nici pe o clipă și au fost atât de puternice încât s'au auzit până la Dorohoi. Canonadelor rusești trupele austro-ungare au răspuns cu violență.

Expediția italiană la Valona.

Berlin. — Lui Lokalanzeiger i se anunță din Atena: Numărul trupelor debarcate la Valona trec de 28 mii oameni.

Genf. — Călătorii sosiți la Santi Quaranta spun că trupele expediționare italiene dela Valona se apropie în unele puncte de frontiera Epirului de nord. În apropiere de Teteleni s'au arătat trupe italiene.

Misiunea sanitară franceză din Serbia.

Lugano. — Vaporul Brindisi a sosit alaltăieri din Durazzo la Bari, aducând pe bord misiunea sanitară franceză. Pe bordul vaporului au fost 650 călători, printre cari 10 ofițeri-aviatori, 49 subofițeri-aviatori și automobiliști, 100 medici militari, 400 soldați, cari aparțin în parte secției de aviatori, în parte trupele sanitare, și 20 doamne dela Crucea Roșie. Oboseala drumului și suferințele, de cari au avut parte cu prilejul retragerii sârbești era întipărită pe fețele lor. Mai cu seamă doamnele erau într-o stare atât de deplorabilă și îmbrăcămintea era așa de defectuoasă încât au fost nevoite să îmbrace uniforme de ofițer. Populația a făcut ovații misiunii franceze, care după ce s'a recreat puțin seara și-a continuat drumul spre Franța.

Trupele sârbești în luptă cu Bulgarii la Elbasan.

Berna. — După o telegramă primită de Le Temps din Londra la Elbasan se așteaptă sosirea trupelor bulgare. Bulgarii proiectează ca să înainteze prin valea Skumbului la Adria. Prințul Alexandru Karageorgevici a declarat că noile pozițiuni ale armatei sârbești se întind dela Scutari până la San Giovanni di Me-

dua, dela Siara până la Elbassan și dela Fieri până la Valona. Trupele sârbești au aci contact cu trupele italiene. Spre ost dela Elbassan Sârbii sunt de 3 zile în luptă violentă cu Bulgarii.

Guvernul grecesc n'a intervenit la Roma.

Roma. — Legațiunea grecească de aci desminte știrea că ministrul grec Koromilas ar fi fost însărcinat de guvernul său să ia atingere cu guvernul italian întrebându-l asupra întinderii măsurilor militare și alte măsuri luate la Valona și cerând explicații asupra scopului acestora. Având în vedere raportul extraordinar de amical dintre Italia și Grecia n'a existat nici un motiv pentru un astfel de demers, cu atât mai puțin cu cât guvernul italian l-a asigurat pe guvernul grec despre intențiunile sale binevoitoare și i-a dat spre știre, că operațiunile trupelor italiene din Albania nu prezintă nici un motiv de temere privitor la Epirul de nord.

Luptele în Vosgi.

Budapesta. — Corespondentul lui „Pester Lloyd” anunță dela cartierul principal german: In Vosgi de sud, mai cu seama la Hartmannsweilerkopf luptele continuă cu violență. Succesele parțiale raportate cu mari jertfe de dușman le-am contrabalansat prin contraatacuri. Artileria noastră grea îl zdrobește pe dușman. Un ofițer a spus, că asaltarea înălțimei e o nebunie, am adus reciproc jertfe enorme pentru stăpânirea înălțimei, ar trebui să o declarăm teritor neutral.

Ententa proiectează un consiliu politic comun.

Lugano. — După o știre din Paris publicată de *Secolo*, Briand își dă toate silințele ca să creeze în conducerea politică a Înțelegerii o unitate cum s'a creiat pentru problemele militare, și dorește să organizeze un consiliu politic comun. Franța și Rusia s'au învoit la aceasta, cu Anglia acum sunt în curs tratativele și se speră că se va alătura și Italia la acest proiect.

Mișcări de trupe belgiene.

Amsterdam. — Lui „Telegraf” i se anunță din Havre: Din Grammont, Eceussin și Charleroi au fost pornite trenuri pline cu infanterie și trupe de geniu spre diferite sectoare ale frontului.

O nouă carte cenușie a guvernului belgian.

Bruxelles. — Guvernul belgian, care își are acum sediul în Havre va da o a treia carte cenușie, în care se va ocupa cu chestia franciforilor belgieni și va respinge acuzațiile indicate din partea Germanilor.

Luptele în Persia.

Berna. — După o telegramă din Teheran, trupele rusești au atacat la 35 kilometri de parte dela Rabad Kerim armata emirului Kismet, căreia îi dă ajutor și jandarmeria persiană. Rușii se apropie cu repeziciune de oraș, unde au fost tălate toate sârmele de telefon și telegrafie, ceea ce îngreunează apărarea dușmanului.

Comunicat englez despre lupte aeriene.

Rotterdam. — cartierul principal englez a dat următorul comunicat oficial: Aviatorii noștri au urmărit azi de douăsprezece ori pe aviatorii dușmani.

Un aviator a luat lupta cu 4 aparate dușmane, dintre care unul probabil s'a prăbușit, un altul a suferit avarii. Într-o luptă dată împotriva a două aparate dușmane un aviator al nostru s'a prăbușit. Ieri au aruncat bombe asupra grăii din Comiens nimerindu-o, 16 aeroplane de ale noastre. 10 aviatori al noștri au atacat tabăra de aeroplane dușmane de lângă Hervilly, pricinuind pagube considerabile.

Toate aparatele noastre s'au întors neatînse. Azi seara a bombardat cu violență tranșeele noastre ce se găsesc spre sud dela Fricourt.

Serviciu militar obligator în armata engleză.

Obligativitatea îi privește numai pe bărbații necăsătoriți? — Mândria lui „Westminster Gazette”. — Partidul muncitor englez aprobă obligativitatea serviciului militar. — Miniștrii Mac Kenna și Runciman vor demisiona?

Arad, 1 Ianuarie.

Agentia Reuter anunță din Londra: Era de prevăzut că decisiunea guvernului care a realizat legea serviciului militar obligator, pentru bărbații neînșurați, a fost primit cu mare însuflețire în toată țara. Atențiunea generală este ținută spre miniștrii Mac Kenna și Runciman, atitudinea cărora este nehotărâtă încă. Unele ziare cred că ambii miniștri își vor păstra fotoliul ministerial, altele dimpotrivă, bunăoară *Times* este de părere că vor intra în opoziția serviciului obligator. *Daily Chronicle* speră că își vor păstra slujbele, dând în chipul acesta guvernului posibilitatea unanimității din cameră. Dacă însă miniștrii vor abdice, aceasta este bazat pe motive personale, ceea ce nu dovedește întru nimic atitudinea lor opozițională față de serviciul obligator. Abdicarea lor n'ar slăbi întru nimic hotărârile guvernului. Se pune numai întrebarea, care dintre formulele serviciului obligator să se îndeplinească. Firește, că nu poate fi vorba despre un serviciu general obligator în felul cum este cel de pe continent. După toată probabilitatea, toți bărbații neînșurați dintre anii 19 și 40 vor fi provocați să se prezinte. Și aceștia ar avea aceleași drepturi ca și voluntarii, să-și poată înainta cererile de a fi scutiți de acest serviciu. Situația se poate resuma în constatarea că a dispărut cu desăvârșire opoziția împotriva serviciului obligator. Nu pot fi socotiți cei prea puțini protivnici cari n'au desvoltat un compromis, dar niciodată n'au luat parte activă la viața politică.

„Westminster Gazette” scrie următoarele: Suntem mândri că aproape a treia parte a puternicelor noastre armate am putut-o pune în picioare fără să fie forțată. Proportțiile campaniei din Balcani însă și necesitatea apărării imperiului nostru din Orient, ne aduc situația să creștem noi forte de războiu.

Ieri s'a întrunit în Londra conferența instituțiilor speciale pentru ca să ia la cunoștință propunerea lui Henderson referitoare la chestiunea serviciului obligator. (Henderson este ministrul de culte al cabinetului și deputatul partidului muncitorilor). Deoarece însuși Henderson nu este împotriva serviciului obligator, *Times* poate să aibă dreptate în afirmația că partidul muncitorilor nu se va împotrivi introducerii serviciului obligator. *Daily News* încă recunoaște, că în urma sistemului de recrutare a lordului Derby, nu va fi primit cu nesimpatie.

Astăzi se va ține un nou consiliu de miniștri. De ambele părți se vor face posibilitățile să se ocolească opozițiile. Dacă însă ar obveni abdicarea lui Mac Kenna și Runciman — spune *Daily Chronicle*, — s'ar produce mari tulburări interne și eventuale noi alegeri.

Times spune că liberalii cari sunt împotriva serviciului obligator sunt prea puțin dispuși la luptă și nici șefii lor nu vor să pricinuiască ruptura prin atitudinea lor intransigentă.

Din Londra se telegrafiază: Conferența muncitorilor a hotărât convocarea la Londra o unei conferențe a tuturor reprezentanților muncitorimeii pentru 6 Ianuarie. În această adunare se va dezbate hotărârea guvernului, în vigoarea căreia toți bărbații neînșurați cari nu se prezintă de bună voie, vor fi siliți să intre în serviciul armatei.

Se știe că Asquith va prezenta la 5 Ianuarie proiectul de lege despre serviciul obligator.

Regele a sancționat prealabil proiectul de lege.

Amsterdam. — „Telegraf”-ul anunță: Asquith s'a prezentat la regele și i-a comunicat că votarea serviciului obligator este aproape hotărât din partea guvernului și-l prezintă regelui pentru sancționare. Regele a iscălit formulele sancționării.

Socialiștii francezi pentru războiu.

Chestia Alsaciei și Lorenei. — Contra păcii separate. — Partidul cere eliberarea Belgiei și a Serbiei.

Paris, 30 Decembrie.

Congresul național al partidului socialist s'a terminat cu primirea unei propuneri, care stabilește, că partidul socialist împreună cu toată Franța au început războiul împinși de-o forță brutală și în interesul apărării naționale, cu excluderea oricărui scop de cucerire sau anexare. Partidul va participa la războiu până atunci, până când va elibera teritoarele țării și va garanta condițiile de pace durabilă.

Sub aceste condiții înțelege partidul restabilirea independenței celor două națiuni martire: Belgia și Serbia și reinvierea lor națională. Națiunile subjugate din Europa trebuie să-și redobândească drepturile lor de independență și trebuie restabilită legătura dintre Franța și Alsacia-Lorena. Franța își va arăta simțul de dreptate provocând Alsacia-Lorena să-și manifesteze ea dorința dacă vrea să se alipească la unitatea franceză.

Partidul cere guvernelor aliaților, să respingă orice politică de cucerire și să accepte principiile de neutralitate ale partidului socialist, fiind aceste singurele garanții ale unei păci durabile. Prin tratamentele tribunalelor decisive, aliații ar putea judeca în viitor orice conflicte.

Partidul socialist respinge nimicirea politică și economică a Germaniei. Află necesară însă încetarea militarismului prusian, care primejduiește siguranța lumii și chiar a Germaniei. Nu vor relua planul contactului cu socialiștii germani decât dacă aceștia vor inspira nouă viață în principiile de bază ale Internaționalei. Decisiunile luate se alătură declarațiilor lui Asquith din camera engleză, cari se direcționează împotriva unei păci speciale. Și în sfârșit congresul aminteste că unitatea partidului este o necesitate impusă. *Matin* scrie că proiectul congresului a fost primit cu 2736 voturi contra 76. 502 s'au abținut dela vot.

Libre Parole are informația că Gustav Hervé redactorul dela *Guerre Sociale*, a fost exclus din partidul socialist.

Cronica feminină.

Scrisoarea de modă.

În toată moda zilelor actuale, în modelele tipuri cari par a fi inovații și creații, n'avem decât să ne reîntorcem câțiva secolii și vom găsi absoluta imitație a stilului biedermaierian. Toate tendințele fanteziste ale model actuale sunt o imitație purificată, modernizată și adaptată gusturilor noastre din secolul modern. În fiecare creație ce se zice nouă, n'avem decât să răsfoim paginile figurilor, picturilor reprezentanților din cei mai îndepărtați secolii și le vom găsi, mai mult ori mai puțin fidele. Cu toate că, în noutățile prea puțin simpatice ce ni s'au impus nu mai găsim originalitate și artă de inițiativă și nici de mult gust rafinat, cred că nu poate fi vorba.

Stilul *rococo* încă începe să se revoace, ceea ce ca un început se manifestă în rochiile balonate cu duble și triple volane bogate, ceea ce se va statori și mai mult la rochiile de vară din stoffe ușoare.

Rusele dela gât, bogate înalte, decoltajul din față, pieptănătura trasă în sus pe frunte, fără șuvițele din frunte și dela tâmplă, părările întinse, așezate în vârful capului, — iată o încercare a reînnoirii stilului biedermaier. Taliile strânse în mijloc continuate în bogățiile largimilor fustei clopot contribuie la imaginația chipurilor secolelor trecute.

Este o foarte simpatice revendicație a vechilor dolmane militare, în paltoanele de la polonaise de astăzi, strânse pe talie dela gulerul militar până la solduri, unde se continuă în forma de clopot. Încheiate în față până jos, cu nasturi de sutăș și decorația în stilul acesta, cu tivul de blană neagră. Cele mai de multeori se execută din culoare foarte închis brună, adeseori

din catifea, cu pălăria foarte mică, rotundă, trasă în cap, brodată cu îngust tiv de blană sau sutas.

Mai mult ca ori și când se constată un lux și o eleganță risipitoare în variația costumelor englezești, pentru cari dominează culorile foarte întunecate: brun, negru, vânt închis, verde și pentru primăvară se prezice vântul suriu care se apropie de culoarea uniformei militare austro-ungare. Se poate constata, că pentru orice ocaziune acest costum este de un irevocabil simț practic. Cu toate că, astăzi nu se mai poate procura un costum decât cu prețuri foarte considerabile, totuși rămâne cea mai bine aleasă și elegantă modă. Sunt mereu stofele englezești cari obțin avantajele față de celelalte țesături de postav. Oricât de dominantă a. fi moda franceză și execuțiile ei, postavul și stofele englezești rămân neîntrecute.

La toate costumele noi, jachetele sunt strâmte în talie și dela mijloc încep să se lărgească după plac. Fustele scurte, dar niciodată nu prea la femeia de bun gust, în largimi foarte variabile.

Sutașul pentru rochiile, jachete, mantouri, sunt de-o bogăție și variație fantezistă, ceea ce are mereu apariția imitațiilor dolmanelor husărești. Se remarcă însă în general aceeași tăietură aproape la toate costumele. Încheiate în față cu nasturi de stofă, gulerul ridicat, pe umeri câteva cutulițe cari dau lărgimea bustului, peste mijloc un cordon de forma taliei și aceleași rochiile clopot tivite cu sutas, blană care adesea se înlocuiește cu catifea culoare bine asortată.

Gulerile jachetelor și a rochiilor, ridicate, chiar cele stil Medicis în execuție foarte variantă, căreia însă nu i se prezice o durabilitate consecventă.

Cu toată introducerea execuției rochiilor cu blusa din stoffa fustelor, cu mânecile și plastronul de tül, crêpe, ș. a. chiar și în mătăsuri în aceeași culoare, blusele se mențin încă cu multă statornicie. În esența lor se dezvoltă o bogată variație de gusturi foarte rafinate, păstrându-și tăietura veche *Kimono* care prea a plăcut mult pentru ca să se poată abandona ușor.

Un deosebit lux se exprimă în moda dominantă a rochiilor de mătăasă, dintre cari cea mai simpatizată și introdusă este mătasa *tatta*, care numire engleză s'a înlocuit cu cea germană „*rauschseide*”. Deviza caselor mari de modă din Viena și Frankfurt, cari în lipsa jurnalelor de modă franceze dătoare de noule invenții și direcții, este abandonarea tuturor terminilor dominanți de odinioară, francezi și englezi, și înlocuții cu cei germani.

Cu toate acestea nu se știe cum, moda este întotdeauna expresia unitară a tuturor femellor și de sigur chiar astăzi în toată răsboaielor de ne-am duce la Paris, *inima model*, am găsi aceleași creații ca și la Viena, Frankfurt, Berlin sau în oricare oraș de provincie din țara noastră. Este o dibăcie a șireteniei particulare femeline să fie în curent cu actualitățile model în care oricât s'ar nizu alte centre, nu pot răpi gloria Parisului.

T. B.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 1 Ianuarie 1916.

„Calea Vieții”. Se știe că sub acest titlu apare zilele aceste de sub tiparul tipografiei „*Concordia*” întâiul număr al unei reviste populare bisericesti inițiată de d. părinte Dr. Nicolae Brinzeu. Anunțăm cu regret că tipografia noastră, din cauze tehnice, nu va mai tipări alte numere viitoare ale acestei reviste.

M. S. regina Maria a României a scris o nouă operă simbolică intitulată: „*Les quatre saisons de la vie d'un homme*”.

Noua lucrare a apărut în limba engleză și în limba noastră tradusă fiind de d-șoara Müller-Vergly.

Pictorul N. Grant a executat câteva aquarele pentru volumul reginei Maria.

Nou isvor de gaze terestre. Inginerul minei din comitatul Târnavelor mari a anunțat că pe teritoriul dintre Copșa-mare și Bistrița a descoperit un isvor de gaze terestre care înțrece bogăția tuturor celor de până acuma.

Restabilirea comunicației trenurilor dintre Timișoara—Arad. Pentru orientarea publicului comunicăm restabilirea trenului dintre Timișoara și Arad care pleacă din gara Timișoara la 9 ore 28 m. seara, și cel care pleacă din gara Aradului și sosește la Timișoara după amiază la 2 ore 12 m.

Rectificare. În primarticolul nostru de ieri 30 Decembrie intitulat „*Problema alimentației din internatele noastre*”, s'a omis un șir întreg

ceea ce schimbă înțelesul. Întreg pasagiul din coloana a doua, rândul al 5-lea să se citească în felul următor: Un copil care nu e nutrit îndeajuns în frageda vârstă când fizicul omenesc cere mult mai multă cantitate de alimente decât în deplină dezvoltare nu va putea înfrunța toate greutățile unei vieți, durere, de multe ori prea puțin ușoare. Sunt necesare temeinice cunoștințe. Este firesc și rațional, că un fizic bine dezvoltat și sănătos, dispune de rezistența indispensabilă în lupta grea a vieții.

Dăruiri. D. locot. Marcel L. Jourca, Timișoara a trimis 20 cor. pentru soldații români invalizi.

— Ca răscumpărare de cunună pe mormântul neuitatului Ioan Petra din Beiuș au dăruit dnii Dr. Ioan Pop locot. și soția Amalia, Beiuș 20 cor., d. Ghisela și Dr. Petru Anca 20 cor., iar familia avocatului Creț 15 cor. pentru ajutorarea orfanilor soldaților români din satul Ibănești căzuți pe câmpul de luptă.

— D. Coman Șogan din Grebenișul de câmpie a trimis 200 cor. pentru fondul soldaților români invalizi și 20 cor. pentru orfanii celor căzuți pe câmpul de luptă.

— D. Dante Ovidiu Gherman, lun. din Pöstyén a trimis 11.14 cor. pentru ajutorarea soldaților români, cari și-au pierdut vederea.

— D. George Popp, consilier min. din Vaidacuta a trimis 10 cor. pentru cărți pe seama răniților români aflați în diferite spitale.

Mari mulțumiri!

Cine știe ceva despre soțul meu Leon Mora, măiestru cojocar, — glosaș în regimentul 32 de honvezi, batalionul III-lea, compania 2, plutonul al 2-lea, poșta de câmp nr. 23? — De aproape 4 luni de când a plecat spre Galiția, de atunci nu a mai scris nimic. Cel ce știe ceva despre susnumitul, e rugat să comunice subscrisiei: Măclnica Mora, Sajószentiván (p. u. Nagysajó). comitatul Besterce-Naszód.

Daruri de Crăciun pentru spitale. Pentru spitalele de sub conducerea mea, dela Seminarul românesc și dela Alumneiu (str. Darányi), s'au făcut o multime de daruri cu prilejul sărbătorilor Crăciunului stil nou. Tin să mulțumesc aci institutului *Victoria* pentru cele 100 cor., — locuitorilor jertfitori din Săcusigiu cari ne-au trimis două trăsuri pline cu alimente (făină, fasole, cartofi) și 37 cor., — dnei *Blanca Lupu*, soție de general, Viena, pentru darul de 30 cor. pentru răniții acestor spitale, în amintirea fericitei *Hermina Maniu*, — și următorilor cari au subscris contribuții pe lista mea de colectă și a conducătoarei de poștă din loc *Emma Mendelényi*:

N. N. 1 cor., Berkó Adolf 1 cor., Dr. Löw Mihály Borossebes 20 cor., N. N. 70 fil., N. N. 50 fil., N. N. 1 cor., Lohstein Rezső 50 fil., N. N. 1 cor., N. N. 1 cor., Rozsnyai Malvin 2 cor., (Indescifrabil) 1 cor., (Indescifrabil) 1 cor., (Indescifrabil) 2 cor., Dr. U. F. 2 cor., K. I. 50 fil., dna Martin 3 cor., dna Lázár 1 cor., M. N. 1 cor., Issekutz Károlyné 2 cor., N. N. 50 fil., Bogdán Virgilné 1 cor., Halmai Andor 2 cor., Özv. Petrovics Mihályné 2 coroane, Szokop Z. 1 coroană, Komjáthy Erzs 2 cor., dna V. Pap 20 cor., Rácz Lajos 2 cor., George Purcarlu 5 cor., Klein B. Vilmos 10 cor., Mendelényi Emma 10 cor., Potyán Jenő 1 cor., N. N. 50 fil., Fekete Jakab 20 fil., Stein Mórné 5 cor., Törökfalvi Mór 1.50 cor., (Indescifrabil) 50 fil., Dimitrie Mișcovici 20 fil., N. N. 50 fil., Beleznyai János 20 fileri, toral Clajossy. Dezső 20 fil., Schmidt Borbála 2 cor., Schmidt Erzsike 60 fil. M. N. 20 fil., Schmidt Anna 1 cor., Valentiny József 20 fil., N. N. 40 fil., (Indescifrabil) 20 fil., Mendelényi Emma 1.60 cor., Leikovits Fanni 1 cor. — Korányi 5 sticle vin.

Am mai primit dela dna Iacob Schwartz 100 țigaret, dela d. Buchsbaum 300 țigaret, dela dd. Vilhelm B. Klein și Prokopet jumeri, dela d. M. Fischer 3 tave, dela dna Iosif Mettea vin și țigaret, dela dna Nubert o sticlă sirop și dela d. Ludovic Mészárosi o sticlă rum.

În numele răniților primească toți marinimosii donatori alesele noastre mulțumite. — Arad, 31 Dec. Livia Dr. Vuia.

O NOUĂ PIESĂ MUZICALĂ PENTRU PIAN: „HORA”, va apare în curând, compusă de tânărul LAURIAN NICORESCU, care înainte de izbucnirea războiului a fost elev de cant și compoziție la academia muzicală din Viena. Piesa compusă într'un stil concertant se poate comanda înainte la părintele IOAN NICORESCU în Curtici — Kürtös — comit. Arad. Prețul 3 cor.

x Marele magazin Fischer, Arad, atrage de sărbătorile Crăciunului atențiunea on. public român asupra bogatului său asortiment de jucării și cadouri frumoase pentru copii. Obiectele de tombolă dela 20 fileri în sus, până la 50 cor. Trăsuri și scăunele pentru copii, dela 10 cor. până la 150 cor. Atențiune asupra firmei: Fischer Nagy áruháza.

x Firma Buchsbaum és Társa aduce la cunoștința on. dame că i-au sosit mult așteptatele specialități de ghețe „Bally”, înalte, brune, bagarin și jumătăți de ghețe foarte elegante.

x Trăsuri pentru copil, scăunele pentru copii, jucării dela cele mai ieftine până la cele mai fine, apoi elegante reticule pentru dame, garnituri pentru călătorie, manicur și garnituri de pieptare și tot felul de cadouri, obiecte pentru soldați etc., asortiment foarte bogat la Hegedüs Gyula, Arad, bulevardul Andrassy Nr. 16.

Cea mai fină calitate de ZAHĂR DE SALON PENTRU CRĂCIUN cu staniol sau fără staniol, trimis cu poșta sau cu trenul, cu rambursă expediază

GÁBOR MIKLOS, ARAD str. SALACZ depozit de ciocolată și zaharicale. Telefon No. 1059.

Ultima oră.

FORMIDABILE LUCRĂRI DE APĂRARE LA CANALUL DE SUEZ.

Solonic. — O persoană care a călătorit prin Canalul de Suez, povestește că acolo se fac pregătiri formidabile pentru apărarea Canalului. Pe ambele maluri ale Canalului lucrează peste 200,000 de lucrători, cea mai mare parte indigeni. Se fac șapte rânduri de tranșee. Ambele extremități sunt strașnic întărite cu tunuri de calbru mare. Câteva din orașele apropiate au fost transformate în cetăți întărite. În Canal staționează vapoare de războiu, prevăzute cu tunuri de cel mai mare calbru.

INCORONAREA TARULUI FERDINAND AL BULGARIEI CA REGE AL MACEDONIEI. — UNDE SE VA FACE INCORONAREA?

Constantinopol. — Se comunică din Sofia: În cercurile guvernamentale se afirmă că după sărbători țarul Ferdinand al Bulgariei va face o nouă călătorie în Macedonia. Printre orașele vizitate vor fi Scopla, Veles, Prilep, Monastir și Ohrida. La Ohrida, în vechea mitropolie unde au fost încoronați vechii regi ai Bulgariei, între cari țarul Samuil, este vorba ca țarul Ferdinand să fie încoronat pentru a doua oară și ca țar al Macedoniei.

În numitele orașe macedonene se fac pregătiri pentru a se face țarul liberator o primire entuziastă.

După încoronare, e vorba să aibă loc o revlăstă, la care vor participa, în afară de legiunea macedoneană, și detașamente de trupe austro-ungare și germane. Cu această ocazie, țarul va dăruia o mare sumă de bani pentru creșterea unui orfelinat a fiilor de militari căzuți în războiu, care va purta numele lui.

SITUAȚIA E GRAVĂ ÎN ALBANIA.

Sofia. — Știri din sursă sigură anunță că trupele italienești debarcate la Valona, înaintând prea departe de țarm, s'au ciocnit cu bandele albaneze, cari fiind bine organizate și înarmate, urmăreau trupele sârbești refugiate în Albania.

Zürich. — Știri venite prin Italia, confirmă că în Albania situația devine, pe zi ce trece, mai gravă. Zilnic se semnaleză ciocniri între bandele albaneze înarmate și trupele sârbești, refugiate în Albania. Cu deosebire îndârjiți sunt Miridiții, cari se răsbună acum împotriva Sârbilor pentru ura veche care o nutresc împotriva elementului sârbesc.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Cafea

trimit franco — ramburs 5 chile. Cuba 27.— Santos 24.— coroane.

JULIU DRĂGAN
Fiume.

Da 2571—10

O FEMEIA

În etate de 25 ani, pricepută în economia de casă și de câmp, caută loc ca economă la vre-un domn sau preot văduv. Doritorilor pot servi cu portretul și cu atestat de pe 9 ani.

Adresa la administrație.
(Pa 2582—2)

ANUNȚ.

Doi învățacei de prăvălie se primesc momentan la firma

Const. Ch. Bolog
Câmpeni — Topánfalva
(com. Turda-Arieș)

(Bo 2565—3)

FARMACIA
KÁRPÁTI JÁNOS,
ARAD, ÎN COLȚUL PIETEI BO-
SZA ISTVÁN, vis-à-vis de gara trenului electric.

CAUT IN ARENDĂ

o moară pe apă cu 2—3 petrii. Eventual o și cumpăr.

Adresa la administrație.
(Mo 2581—3)

De vânzare.

Silvoriu prefript 3 litre cu demi-
jon Cor. 1250.

Rachiu de prune 20% Cor. 130.
Hectolitru.

Nuci 10 kg. prin postă Cor. 16.
Se capătă cu rambursă dela

»PRUNA«

societate pe acții industrială și
comercială. Marosillye.

(Pr 2560—5)

**In atențiunea
negustorilor!**

Acoperirea trebuințelor de
ciocoladă și zaharicale pen-
tru prețuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Hel-
ler, Túrth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrássy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.

(Ga 2270)

Atragem atențiunea proprietarilor de mori

asupra celor mai noi soiuri de site „Radiai“, sistem propriu, care se poate aplica la pietri și sul (walzer) cuprind loc puțin, înlocuiește sita orizontală. Apoi primim execuția a tofelul de montări p. mori, reparaturi, schimbări, etc. Liferază garnituri complete p. mori, motoare, mașini cu aburi, mașini de treerat. etc. — Secție specială p. agronomii: mașini de semănat și tofelul de reparaturi de magnete incendiare la motoare. — Serviciu prompt și ieftin, condițiuni favorabile de plătire. Celor direct interesați li se pune la dispoziție experți și proiect de obțeluți.

KOVÁCS és TÁRSA

intreprindere p. monta-
rea și aranjarea morilor.

::: BUDAPEST, VI., KMETTY-U. 15.

Radó Gyula

magazin de modă p. femei, Arad.

Mare târg ocazional de Crăciun

Paltoane pentru femei.
Paltonașe moderne.
Paltoane de plisea și
Caracul. — Paltonașe
persiane și sealskin.

Costumuri.
Paltoane pentru fete.
Bunzi.
Garnituri de blănuri.
Talii. — Halaturi.

Prețuri fixe scăzute!

Telefon 238.

Telefon 238.